

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
εκένδυνση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Β΄ Γυμνασίου

Τίτλος:

«Ας κρατήσουν οι χοροί»

Συγγραφή: ΜΑΡΙΝΑ ΑΡΕΤΑΚΗ

Εφαρμογή: ΜΕΛΠΑ ΜΑΥΡΙΔΗ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2015

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας λογοτεχνίας: Βασίλης Βασιλειάδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρά Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Ας κρατήσουν οι χοροί.

Εφαρμογή σεναρίου

Μέλπα Μαυριδής

Δημιουργία σεναρίου

Μαρίνα Αρετάκη

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Λογοτεχνία

Τάξη

Β΄ Γυμνασίου

Σχολική μονάδα

7^ο Γυμνάσιο Ρόδου

Χρονολογία

Από 18-11-2014 έως 20-1-2015.

Διδακτική/θεματική ενότητα

—

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

15 ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής.

II. Εικονικός χώρος: Wiki.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Για το σχολείο: έπρεπε να είναι ελεύθερο το εργαστήριο πληροφορικής για κάποιες ώρες, όπως και αίθουσα με διαδραστικό πίνακα για κάποιες άλλες.

Για τον εκπαιδευτικό και τον μαθητή: έπρεπε να έχουν βασικές δεξιότητες στους Η/Υ και να είναι εξοικειωμένοι με προγράμματα όπως το Word και το PowerPoint, και με διαδικτυακά περιβάλλοντα όπως το Wiki (συνεργατικό περιβάλλον), το Tagxedo (λογισμικό δημιουργίας συννεφόμενου) και το Thinglink (λογισμικό δημιουργίας διαδραστικής φωτογραφίας-αφίσας).

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Μαρίνα Αρετάκη, Ας κρατήσουν οι χοροί, Νεοελληνική Λογοτεχνία Β΄ Γυμνασίου, 2013.

Το σενάριο αντλεί

—

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το σενάριο επικεντρώθηκε σε ένα γεγονός που εμφανίζεται σε όλες τις κοινωνίες και τους πολιτισμούς, τη *γιορτή*. Μέσα από μια σειρά λογοτεχνικών κειμένων, ελληνικών και ξένων, επιχειρήθηκε η κατανόηση από τους μαθητές του φαινομένου αυτού, ο στοχασμός πάνω στα χαρακτηριστικά και τα είδη του και κυρίως η εξέταση της λογοτεχνικής απεικόνισής του. Οι δραστηριότητες του σεναρίου σκοπό είχαν τη μελέτη των διαφορετικών εκφάνσεων αυτής της κοινής έκφρασης της ευχαρίστησης που είναι στην πραγματικότητα η γιορτή, όπως και της σχέσης της με το θέαμα. Το σενάριο εξελίχθηκε σε τρεις φάσεις και αξιοποιήθηκε τόσο η μετωπική όσο και η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία. Τα ποικίλα κείμενα που χρησιμοποιήθηκαν στο σενάριο δεν περιλαμβάνονται στο σχολικό ανθολόγιο.

Σε καιρούς μάλλον ζοφερούς, η προσέγγιση αυτής της βασικής έκφρασης της συλλογικότητας και της χαράς που αποτελεί η γιορτή ελπίζαμε να προσφέρει στους μαθητές μαζί με τη χαρά της λογοτεχνίας και μια γεύση γιορτής.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Η γιορτή φαίνεται να συνιστά έναν αυτόνομο χρόνο μέσα στον κοινωνικό χρόνο. Ως κοινωνικό φαινόμενο αντιτίθεται στην καθημερινότητα, την ατομικότητα, την ηρεμία, την απαγόρευση, την τάξη. Προϋποθέτει πλήθος, χορό, τραγούδι, φαγητό και ποτό και κατά συνέπεια έξαρση, καρναβαλικό στοιχείο, υπέρβαση ορίων στο όριο του επιτρεπτού. Η γιορτή μπορεί να έχει βέβαια θρησκευτική διάσταση και να εμπεριέχει το στοιχείο του ιερού και της τελετουργίας, της επανάληψης. Έχει, όμως, και διάσταση κοινωνική και πολιτική.

Στο συγκεκριμένο σενάριο δόθηκε έμφαση στα στοιχεία της ενότητας, της διασκέδασης και της χαράς, της σωματικής και αισθητικής ευχαρίστησης και όχι σε αυτά της μελαγχολίας ή της αποξένωσης που μπορεί επίσης να εγείρονται σε μια γιορτή. Εκκινώντας αφενός από την πεποίθηση ότι η μάθηση θα πρέπει να εμπεριέχει χαρά και δημιουργία και αφετέρου ότι είναι αναγκαίο να κατανοήσουν οι μαθητές ένα ουσιαστικό στοιχείο της κοινωνικής ζωής που δομεί τον ανθρώπινο χρόνο, τη γιορτή, επιλέχθηκε η παραπάνω θεματική του γλεντιού και της ξεφάντωσης ως η πλέον κατάλληλη.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Με τη διδασκαλία του σεναρίου επιδιώχθηκε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να συνειδητοποιήσουν τη διαχρονικότητα της γιορτής και τα αναλλοίωτα συστατικά της,

- να σκεφτούν πάνω στη λειτουργία της *γιορτής* στην ανθρώπινη κοινωνία και να διακρίνουν τα είδη της (θρησκευτική, κοινωνική, πολιτική),
- να αποκτήσουν μια θετική στάση απέναντι στη γιορτή ως συλλογικό (και όχι ιδιωτικό) γεγονός,
- να γνωρίσουν τραγούδια *παλιά* που αποδίδουν την ατμόσφαιρα της γιορτής.

Γνώσεις για τη λογοτεχνία

Με τη διδασκαλία του σεναρίου επιδιώχθηκε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να μάθουν να διακρίνουν σε μια σκηνή τα βασικά συστατικά της (τόπος, χρόνος, πρόσωπα),
- να κατανοήσουν τη θεματική της γιορτής και να ασκηθούν στον εντοπισμό των στοιχείων που τη συνιστούν (τη συλλογικότητα, την τελετουργία, τη χαρά, τη μεταμφίεση, το φαγητό, τη μουσική και τον χορό, το θέαμα, την υπέρβαση των ορίων),
- να καταλάβουν πως σε κάθε κείμενο γίνεται χρήση διαφορετικών εκφραστικών τρόπων με σκοπό να αποτυπωθεί το γεγονός της γιορτής.

Γραμματισμοί

Επιδιώχθηκε οι μαθητές και οι μαθήτριες μετά το τέλος της διδασκαλίας να μπορούν:

- να βρίσκουν και να κατανοούν τα βασικά στοιχεία της σκηνής (τόπος, χρόνος, πρόσωπα),
- να εντοπίζουν και να κατανοούν τους λογοτεχνικούς τρόπους (διαφορετικούς σε κάθε κείμενο) με τους οποίους ο συγγραφέας περιγράφει ένα σύνθετο γεγονός, όπως τη γιορτή,
- να αναστοχάζονται πάνω σε μια έννοια (γιορτή) και να προχωρούν σε κατηγοριοποιήσεις της,
- να συγκρίνουν κείμενα ομόθεμα,
- να δημιουργούν πολυτροπικά κείμενα,

- να μπορούν να επιλέγουν ψηφιακό υλικό που να βοηθάει στην κατανόηση των κειμένων και να σκεφτούν πάνω στη σχέση λόγου και εικόνας (ψηφιακός γραμματισμός),
- να μπορούν να δημιουργούν μια “προσομοίωση” γιορτής με τη βοήθεια ψηφιακών μέσων (ψηφιακός γραμματισμός).

Διδακτικές πρακτικές

Οι μαθητές παροτρύνθηκαν να διαβάζουν τα προτεινόμενα κείμενα στο σπίτι, ενώ στην τάξη δούλευαν με κοινά Φύλλα Εργασίας σε ομάδες, οι οποίες είχαν σχηματιστεί σε προηγούμενες δραστηριότητες με βάση τις επιθυμίες τους αλλά και το γνωστικό τους επίπεδο, έτσι ώστε σε κάθε ομάδα να υπάρχουν μαθητές με ποικίλες ικανότητες και δεξιότητες. Οι εργασίες ολοκληρώνονταν με συζήτηση στην ολομέλεια.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Στα ανθολόγια του Γυμνασίου η θεματική της γιορτής συνδέεται περισσότερο με τις εθνικές γιορτές, οι οποίες, ωστόσο, στο πλαίσιο της σχολικής κοινότητας, συχνά τείνουν να χάνουν τη δυναμική τους. Ακόμα, διδάσκονται ελάχιστα κείμενα παιγνιώδη ή και χαρούμενα, γεγονός που συχνά κάνει τους μαθητές να δυσανασχετούν. Η ανάγκη να ασχοληθούμε με ένα συστατικό στοιχείο της συγκρότησης μιας κοινότητας και συγχρόνως να δημιουργήσουμε ένα κλίμα διασκεδαστικό οδήγησε στην επιλογή της συγκεκριμένης θεματικής.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο δεν εντάσσεται σε κάποια από τις ενότητες που προτείνονται στα Πιλοτικά Προγράμματα Σπουδών.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Όλο το υλικό του σεναρίου ήταν αναρτημένο στο Wiki, ένα ανοιχτό περιβάλλον γραφής, που έδωσε τη δυνατότητα στους μαθητές να δημιουργήσουν, να αναθεωρήσουν και να αναστοχαστούν σε αυθεντικές περιστάσεις επικοινωνίας. Οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες του περιβάλλοντος, προκειμένου να δημιουργήσουν πολυτροπικά κείμενα, να αναρτήσουν τις εργασίες τους και να τις υποβάλουν στην κρίση των συμμαθητών τους. Η συνεργατική παραγωγή λόγου και η συμμετοχική παραγωγή ιδεών ανέδειξε τον δυναμικό χαρακτήρα της γραφής και το αμφίδρομο της επικοινωνίας πομπού-δέκτη.

Κείμενα

Λογοτεχνικά κείμενα σχολικών εγχειριδίων

ΚΝΑ Β' Γυμνασίου:

Ζωρζ Σαρή, «[Και πάλι στο σχολείο](#)»

Λογοτεχνικά κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων

Μαρία Ιορδανίδου, *Λωζάντρα*, 25, 27, 29-36. Αθήνα: Βιβλιοπωλείον της Εστίας, 1979.

Κάρολος Ντίκενς, [Μια χριστουγεννιάτικη ιστορία](#). Μτφρ. Ουρανία Παπακωνσταντοπούλου, 99-104. Αθήνα: Κέδρος, 2004.

Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, «[Στο Χριστό στο Κάστρο](#)» (απόσπασμα). Στο *Άπαντα*, επιμ. Ν.Δ. Τριανταφυλλόπουλος, 294-299. Αθήνα: Δόμος, 1982.

Ιωάννης Κονδυλάκης, [Πατούχας](#), 223-229. Αθήνα: Νεφέλη, 1989.

Αλαίν Φουρνιέ, *Ο Μεγάλος Μωλν*, 74-87. Αθήνα: Καστανιώτης, 1998.

Υποστηρικτικό υλικό

Ιστορία

Μιχ. Στασινόπουλου, *Η πρώτη ελληνική ημέρα της Δωδεκανήσου*. Στο Νικολάου Ν. – Αγγελής Αντ., *Η Ρόδος του εικοστού αιώνα*, 420-422. Ρόδος: Δέντρο, 2009.

Τραγούδια

«[Ας κρατήσουν οι χοροί](#)» από τον δίσκο *Τα τραπεζάκια έξω*, στίχοι, μουσική, ερμηνεία: Διονύσης Σαββόπουλος, 1983.

Βίντεο

«[Ας κρατήσουν οι χοροί](#)» από την εκπομπή *Τα τραγούδια που έγραψαν ιστορία*, ΕΤ1, 2007 (από 5'-10').

«[Ας κρατήσουν οι χοροί](#)» από το πάρτυ στη Βουλιαγμένη του Λουκιανού Κηλαηδόνη, 1983.

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Α' φάση

1^η και 2^η ώρα (συνεχόμενες)

Οι μαθητές βρίσκονταν σε τάξη με διαδραστικό πίνακα. Ενημερώθηκαν για το σενάριο και το θέμα του και ξεναγήθηκαν στο Wiki που είχε δημιουργηθεί ειδικά για το μάθημα (με τις τεχνικές δεξιότητες του οποίου ήταν ήδη εξοικειωμένοι από την προηγούμενη σχολική χρονιά). Στο περιβάλλον αυτό βρισκόταν ήδη αναρτημένο όλο το υλικό του σεναρίου: τα τραγούδια, οι εικόνες, τα κείμενα¹, τα Φύλλα Εργασίας, φάκελοι για κάθε ομάδα για την ανάρτηση των τελικών εργασιών.

Εκεί, στη σελίδα «Το υλικό της πρώτης ώρας», ήταν αναρτημένες κάποιες εικόνες φαινομενικά ετερόκλητες μεταξύ τους: ένας ιμπρεσιονιστικός πίνακας του Ρενουάρ με μια γιορτή στις όχθες του Σηκουάνα, ένας πίνακας του Μπρέγκελ του πρεσβύτερου, ο *Χωριάτικος γάμος*, το τελευταίο καρέ από τον Αστερίξ που δείχνει το τελικό συμπόσιο κάθε ιστορίας στο χωριό των Γαλατών και μια φωτογραφία από το πατρινό καρναβάλι. Οι μαθητές αμέσως εντόπισαν το κοινό στοιχείο αυτών των εικόνων, τη γιορτή. Στη συνέχεια, τους ζητήθηκε να θυμηθούν μια χαρούμενη γιορτή (εκτός από τις ατομικές, όπως γενέθλια κλπ.) και να ανακαλέσουν τα στοιχεία εκείνα

¹ Τα τέσσερα από τα έξι ήταν σε ψηφιακή μορφή, ενώ τα δύο με παραπομπές στα βιβλία που υπήρχαν στη Σχολική Βιβλιοθήκη.

που την έκαναν ξεχωριστή. Τα στοιχεία καταγράφονταν στο περιβάλλον του Tagxedo και δημιουργήθηκε επί τόπου ένα συννεφόλεξο (το οποίο αναρτήθηκε στο Wiki) με τις λέξεις εκείνες που απέδιδαν την ιδιαίτερη ατμόσφαιρα της γιορτής².

Την επόμενη ώρα μοιράστηκε στους μαθητές το [1^ο Φύλλο εργασίας](#) και οι ομάδες συμπλήρωσαν τη φράση *Η γιορτή είναι σαν...* Ό,τι ειπώθηκε καταγράφηκε στην αντίστοιχη σελίδα στο Wiki³. Μετά προβλήθηκε το τραγούδι του Σαββόπουλου «[Ας κρατήσουν οι χοροί](#)» (βιντεοσκόπηση από το πάρτυ του Κηλαηδόνη στη Βουλιαγμένη), το οποίο οι μαθητές ήξεραν από το Δημοτικό λόγω της συμμετοχής τους σε χορωδίες σχολικών γιορτών. Για αυτό και ενθουσιάστηκαν και το τραγούδησαν ξανά και ξανά. Είδαμε στη συνέχεια λίγα λεπτά από την εκπομπή *Τα τραγούδια που έγραψαν ιστορία* («[Ας κρατήσουν οι χοροί](#)») και ακούσαμε τον συνθέτη να εξηγεί γιατί έγραψε το συγκεκριμένο τραγούδι και σε ποιες κοινωνικοπολιτικές συνθήκες. Τέλος, τα παιδιά είδαν τους στίχους του τραγουδιού (που υπήρχαν στο Wiki) και εντόπισαν πολύ εύκολα τις λέξεις που θεωρούσαν καθοριστικές για την περιγραφή του γεγονότος της γιορτής. Ο χρόνος δεν έφτασε για να προβληθεί απόσπασμα από τα *Τραγούδια της φωτιάς* και να δουν οι μαθητές την πολιτική διάσταση της γιορτής.

Ως ατομική εργασία για το σπίτι τους ζητήθηκε να διαβάσουν και να ξαναθυμηθούν το κείμενο της Ζωρζ Σαρή *Και πάλι στο σχολείο* (το οποίο το είχαν διδαχθεί αναλυτικά στην αρχή της χρονιάς) που αποτελεί μια εισαγωγή στη θεματική της γιορτής. Τους ζητήθηκε να προβληματιστούν για το αν μια σχολική στιγμή παρουσιάζεται ως σκηνή γιορτής και να σκεφτούν για τους τρόπους με τους οποίους προσπαθεί η συγγραφέας να περιγράψει αυτήν την εορταστική ατμόσφαιρα.

² Βλ. στον Φάκελο Τεκμηρίων το αρχείο sunnefolekso.

³ Βλ. στον Φάκελο Τεκμηρίων το αρχείο h_giorti_einai_san.

Β' φάση

3^η και 4^η ώρα (συνεχόμενες)

Οι μαθητές βρίσκονταν στην τάξη τους. Στην αρχή έγινε συζήτηση στην ολομέλεια για τα ερωτήματα που είχαν τεθεί στην ατομική εργασία. Δε χρειάστηκε πολλή ώρα (αφού ήταν κείμενο διδαγμένο τον Σεπτέμβριο) για να εντοπιστούν οι λέξεις που δείχνουν τη χαρούμενη ατμόσφαιρα και οι λογοτεχνικοί τρόποι με τους οποίους αποδίδεται το κλίμα της γιορτής. Οι μαθητές επεσήμαναν κυρίως το ασύνδετο σχήμα της πρώτης παραγράφου και τον διάλογο⁴.

Στη συνέχεια, μοιράστηκε το [2^ο Φύλλο Εργασίας](#) με τίτλο «Μαγειρεύοντας τη δική μας γιορτή» και εξηγήθηκε ότι αυτό θα συμπληρωνόταν σταδιακά, τόσο στο τυπωμένο φύλλο όσο και στην αντίστοιχη σελίδα στο Wiki μετά από την επεξεργασία κάθε κειμένου. Εξηγήθηκε στους μαθητές ότι σε αυτό θα κατέγραφαν τα συστατικά εκείνα της γιορτής που θα τους άρεσε να χρησιμοποιήσουν και στη δημιουργία της δικής τους γιορτής στο τέλος του σεναρίου· στοιχεία που μπορεί να είχαν σχέση με το θέμα, την ιστορία αλλά και με τον τρόπο με τον οποίο είναι γραμμένο το κάθε κείμενο⁵.

Επίσης, ανακοινώθηκε ότι κάθε ομάδα θα έπρεπε να διαλέξει ένα από τα κείμενα που θα μελετούσαμε για να το κάνει πολυτροπικό με μουσική, βίντεο, εικόνες, τα οποία, κατά τη γνώμη τους, θα φώτιζαν και θα νοηματοδοτούσαν εκ νέου το κείμενο και θα ενέτασσαν τους αναγνώστες καλύτερα στο κλίμα της γιορτής. Οι ομάδες από κοινού θα αποφάσιζαν για το κείμενο και σιγά-σιγά θα συγκέντρωναν στην αντίστοιχη σελίδα του Wiki το υλικό τους. Μετά θα το παρουσίαζαν στην ολομέλεια.

Ως ατομική εργασία για το σπίτι δόθηκε η ανάγνωση των αποσπασμάτων από τη *Λωξάντρα*.

⁴ Βλ. ό.π. το αρχείο fe_1.

⁵ Βλ. ό.π. το αρχείο fe_2.

5^η και 6^η ώρα (συνεχόμενες)

Οι μαθητές βρίσκονταν στην τάξη τους χωρισμένοι στις ομάδες τους. Διαπιστώθηκε ότι, παρά τις αρχικές τους αντιδράσεις την προηγούμενη φορά για την έκταση του κειμένου, τον διαθέσιμο χρόνο κλπ., είχαν στη συντριπτική τους πλειοψηφία διαβάσει το κείμενο και δήλωσαν ότι τους άρεσε, γιατί ήταν «χαρούμενο». Για όσα παιδιά δεν το είχαν διαβάσει, ανέλαβαν οι ομάδες τους να τους κατατοπίσουν όσο γινόταν.

Με το [3^ο Φύλλο Εργασίας](#) που δόθηκε σε φωτοτυπία, ζητήθηκε από τους μαθητές να συμπληρώσουν την Κάρτα Εισόδου της γιορτής για να εντοπίσουν αρχικά ποιος την κάνει, με ποια αφορμή, ποιοι είναι οι προσκεκλημένοι, πού και πότε γίνεται, τι είδους γιορτή είναι και ποια τα συστατικά της. Δόθηκε αρκετός χρόνος στις ομάδες, οι οποίες δούλευαν με πολύ κέφι, για να εντοπιστούν τα ζητούμενα και να είναι σε θέση όλα τα μέλη τους να απαντήσουν σε αυτά. Στη συζήτηση στην ολομέλεια όλες οι ομάδες πήραν τον λόγο και οι απαντήσεις τους αλληλοσυμπληρώθηκαν. Στα συστατικά της γιορτής εντόπισαν μεταξύ άλλων την καλή διάθεση των προσώπων, τον στολισμό του σπιτιού, την επισημότητα στα ρούχα, την τελετουργία, την αφθονία, το χιούμορ⁶.

Με τη δεύτερη δέσμη ερωτήσεων του Φύλλου Εργασίας διερευνήθηκαν ειδικότερα θέματα όπως το είδος του αφηγητή, ο ρόλος του διαλόγου, η γλωσσική ποικιλία (η χρήση λέξεων από την τουρκική στον λόγο των απλών ανθρώπων, η χρήση της γαλλικής και το κωμικό στοιχείο που προκύπτει) και επισημάνθηκαν μέσα στο κείμενο στοιχεία που επιβεβαίωναν τις απαντήσεις τους. Τέλος, επειδή η επεξεργασία του κειμένου συνέπεσε με τις παραμονές των διακοπών των Χριστουγέννων και είχε κάποιο στοιχείο επικαιρότητας, σε μια γενικότερη καταληκτική συζήτηση, οι μαθητές –κάποιοι μάλιστα μετανάστες από άλλες χώρες– είχαν την ευκαιρία να μιλήσουν για τον τρόπο με τον οποίο γιορτάζουν στην οικογένειά τους την Πρωτοχρονιά και να τονίσουν πως μπορεί να μην υπάρχει στο

⁶ Βλ. ό.π. το fe_3.

τραπέζι τους η αφθονία και ο πλούτος του τραπέζιού της Λωξάντρας, όμως υπάρχει η ζεστασιά, το κέφι, η καλή διάθεση και η αισιοδοξία.

Για την επόμενη φορά τους δόθηκε ως ατομική εργασία η ανάγνωση αποσπασμάτων από τη [Χριστουγεννιάτικη Ιστορία](#) του Ντίκενς και από τον «[Χριστό στο Κάστρο](#)» του Παπαδιαμάντη. Επειδή το κείμενο του Παπαδιαμάντη θα τους δυσκόλευε λόγω της έκτασης και της γλώσσας, δόθηκαν μικρά αποσπάσματα με ενδιάμεσες περιλήψεις.

7^η και 8^η ώρα (συνεχόμενες)

Οι μαθητές βρίσκονταν στην τάξη τους στις ομάδες τους. Από μια πρώτη ανίχνευση διαπιστώθηκε ότι ενώ το κείμενο του Ντίκενς είχε διαβαστεί από όλους (οι περισσότεροι είχαν δει και την ταινία), το κείμενο του Παπαδιαμάντη δεν είχε διαβαστεί από κανέναν. Δυστυχώς είχαν διαβάσει μόνο τις περιλήψεις και διαμαρτυρήθηκαν έντονα για το υπόλοιπο πρωτότυπο κείμενο. Έτσι αναγνώστηκε από εμένα στην τάξη με συχνές παύσεις για επεξηγήσεις.

Μετά από μια πρώτη εισαγωγική συζήτηση για νοηματική εξομάλυνση, δόθηκε το [4^ο Φύλλο Εργασίας](#) με το οποίο επιχειρήθηκε η σύγκριση των δύο κειμένων. Καταρχάς οι μαθητές συμπλήρωσαν τις Κάρτες Εισόδου και για τις δύο γιορτές των κειμένων και στη συνέχεια εντόπισαν τις ομοιότητες και τις διαφορές τους. Έγινε αναφορά στην κοινή θρησκευτική γιορτή, στην καλή διάθεση, στον ενθουσιασμό και επισημάνθηκαν ως διαφορές το σκηνικό (εγγλέζικο σπίτι στο ένα, εξωκκλήσι σε ένα ελληνικό νησί στο άλλο), τα φαγητά (πλούσια εδέσματα στο ένα, λιτά και φτωχικά στο άλλο) και η έντονη θρησκευτικότητα και κατάνυξη στο κείμενο του Παπαδιαμάντη που απουσιάζει από το κείμενο του Ντίκενς⁷.

Για την επόμενη φορά τους δόθηκε ως ατομική εργασία η ανάγνωση αποσπασμάτων από τον [Πατούχα](#) του Κονδυλάκη. Για να μπορέσουν οι μαθητές να

⁷ Βλ. ό.π. το fe_4.

κατανοήσουν το απόσπασμα έγινε μια μικρή προφορική αναφορά από τη διδάσκουσα στο περιεχόμενο του βιβλίου.

9^η και 10^η ώρα (συνεχόμενες)

Οι μαθητές βρίσκονταν στην τάξη τους, στις ομάδες τους. Το κείμενο του Κονδυλάκη τους δυσκόλεψε γλωσσικά και ελάχιστοι μαθητές το είχαν διαβάσει. Για αυτό διαβάστηκε από εμένα στην τάξη και εξομαλύνθηκαν οι όποιες γλωσσικές ή νοηματικές δυσκολίες. Αφού ξεπεράστηκαν οι αρχικές δυσκολίες κατανόησης, το χιούμορ του κειμένου κέρδισε στους μαθητές, οι οποίοι δούλεψαν στη συνέχεια με πολύ κέφι.

Μοιράστηκε έπειτα το [5^ο Φύλλο Εργασίας](#) με το οποίο ζητήθηκε από τους μαθητές να δημιουργήσουν μόνοι τους την Κάρτα Εισόδου της γιορτής για να αποτυπώσουν τα βασικά στοιχεία από το γλέντι του κειμένου. Επεσήμαναν τα καινούρια χαρακτηριστικά που έχουμε εδώ, τον χορό, τη μουσική, το τραγούδι, το θέαμα και σχολιάστηκε η παρουσία των εκφραστικών μέσων, των εικόνων, των παρομοιώσεων και των μεταφορών. Ήταν τόσος ο ενθουσιασμός των μαθητών από το κρητικό γλέντι, που με μικρή παρότρυνση από τη διδάσκουσα, στήθηκαν θεατρικές σκηνές, όπως αυτή του τυφλού λυράρη και του χορού του Μανώλη. Η δε μαντινάδα του Μανώλη με την αλλόκοτη ομοιοκαταληξία («Βάστα τσι μαντινάδες σου, λέγε τσι σίμα-σίμα») έγινε η αγαπημένη παρότρυνση στο στόμα των παιδιών για μέρες, όταν ήθελαν να αποθαρρύνουν συμμαθητή τους από το να πάρει τον λόγο.

Για την επόμενη φορά δόθηκε ως ατομική εργασία να διαβάσουν δύο κείμενα, που δεν παρουσίαζαν γλωσσικές δυσκολίες: αποσπάσματα από τον *Μεγάλο Μωλν* του Φουρνιέ και απόσπασμα από μια ραδιοφωνική ομιλία του 1948 του Μιχ. Στασινόπουλου για την [«Πρώτη ελληνική μέρα της Δωδεκανήσου»](#).

11^η και 12^η ώρα (συνεχόμενες)

Οι μαθητές βρίσκονταν στην τάξη τους, στις ομάδες τους. Τα κείμενα είχαν διαβαστεί κατά ένα μεγάλο ποσοστό (από δύο τρεις μαθητές σε κάθε ομάδα). Ξεκινήσαμε με το

6^ο Φύλλο Εργασίας σύμφωνα με το οποίο κάθε ομάδα είχε να διερευνήσει ένα επιμέρους θέμα στο κείμενο του Φουρνιέ. Όλες οι ομάδες όμως στο τέλος, με τα στοιχεία που θα προέκυπταν μετά τη συζήτηση στην ολομέλεια, θα έπρεπε να έχουν συμπληρώσει ολόκληρο το Φύλλο για να έχουν μια πλήρη εικόνα. Η πρώτη ομάδα κατέγραψε με αναφορές στο κείμενο τη λαβυρινθώδη διαδρομή του Μωλν, η δεύτερη τα διαφορετικά και μυστηριώδη πρόσωπα που συνάντησε σε κάθε χώρο, η τρίτη τα στοιχεία εκείνα που φαίνονταν μυστηριώδη και παράξενα, η τέταρτη διερεύνησε αν αυτά που ζούσε ο Μωλν ήταν αληθινά ή φανταστικά και η πέμπτη ομάδα κατέγραψε τα συναισθήματα του Μωλν στην τελευταία αίθουσα⁸.

Η δεύτερη ώρα αφιερώθηκε στο κείμενο για την πρώτη ελληνική μέρα της Δωδεκανήσου. Σε μια συζήτηση στην ολομέλεια ζητήθηκε από τους μαθητές να καθορίσουν το είδος της γιορτής, τα συστατικά της και το στοιχείο εκείνο που την ξεχωρίζει από τις άλλες που είχαμε δει μέχρι τότε. Οι μαθητές είπαν ότι πρόκειται για μια εθνική γιορτή στην οποία συγκεντρώνεται αυθόρμητα όλος ο κόσμος της πόλης, ότι είναι πολύ έντονο το στοιχείο της συλλογικής συγκίνησης. Αυτό που συγκίνησε τους μαθητές περισσότερο και τους εντυπωσίασε ήταν το γεγονός ότι, μετά την έπαρση της ελληνικής σημαίας, έφυγαν όλοι για τα νεκροταφεία για να αναγγείλουν στους πεθαμένους τους τη χαρμόσυνη είδηση.

Στον ελάχιστο χρόνο που μας έμεινε ακούστηκε –με ταυτόχρονη προβολή των στίχων στον διαδραστικό πίνακα– το τραγούδι του Λ. Κηληδόνη «Το πάρτυ». Αναγνώρισαν ελάχιστους από τους καλεσμένους, όπως τον Ντίσνεϋ, τον Σαββόπουλο, τον Σεφέρη, τον Ρομπέν και τον Βέγγο. Σε ερώτηση για το ποιους θα καλούσαν σε αντίστοιχο δικό τους πάρτι, η απάντηση περιλάμβανε τηλεοπτικούς και ποδοσφαιρικούς αστέρες.

Ως εργασία για το σπίτι ανατέθηκε η συγκέντρωση υλικού που θα εμπλούτιζε το κείμενο που είχε επιλέξει κάθε ομάδα από αυτά που είχαμε δει μέχρι τότε. Οι

⁸ Βλ. ό.π. το fe_6.

περισσότερες ομάδες επέλεξαν τον *Πατούχα* και την «Πρώτη ελληνική μέρα της Δωδεκανήσου». Το υλικό θα μπορούσαν να το αναρτήσουν στην αντίστοιχη σελίδα στο Wiki για να είναι προσβάσιμο από όλους και να μπορούμε να το επεξεργαστούμε με ευκολία την επόμενη φορά.

Γ' φάση

13^η και 14^η ώρα (συνεχόμενες)

Οι μαθητές βρίσκονταν στο εργαστήριο πληροφορικής. Διαπιστώθηκε ότι δεν είχαν εργαστεί ικανοποιητικά στο σπίτι, το υλικό που είχε συγκεντρωθεί ήταν ελάχιστο, οπότε αποφασίστηκε να το ανεβάσουμε στη σελίδα μας στο Wiki και εκεί να το πλαισιώσουμε με σχόλια και χωρία του κειμένου. Για το κείμενο του *Πατούχα* το υλικό που συγκεντρώθηκε ήταν κυρίως βίντεο με μαντινάδες, λύρες και κρητικούς χορούς, ενώ για το κείμενο του Στασινόπουλου ήταν φωτογραφίες, αποκόμματα από τις ελληνικές εφημερίδες της εποχής, γραμματόσημα και κάποια βίντεο⁹.

Την επόμενη ώρα ζητήθηκε από τους μαθητές να μελετήσουν τη σελίδα στο Wiki «Μαγειρεύοντας τη δική μας γιορτή» (η οποία συμπληρωνόταν στο σπίτι κάθε φορά που τελειώναμε κάποιο κείμενο, από έναν μαθητή από κάθε ομάδα) και να επιλέξουν ποια στοιχεία θα χρησιμοποιούσαν για να ετοιμάσουν τη δική τους γιορτή. Στη συνέχεια, μοιράστηκε το [7^ο Φύλλο Εργασίας](#). Δόθηκε λίγος χρόνος για να συζητήσουν και να αποφασίσουν το είδος της γιορτής που θα ετοίμαζαν, το μέσο που θα χρησιμοποιούσαν και να αιτιολογήσουν τις επιλογές τους. Όλες οι ομάδες αποφάσισαν να ετοιμάσουν μια αφίσα για τη γιορτή τους: το αποκριάτικο πάρτι του σχολείου (τρεις ομάδες), το πάρτι για τα είκοσι χρόνια λειτουργίας του σχολείου (μία ομάδα) και το πάρτι για την έλευση του καλοκαιριού στη Λίνδο. Τα εργαλεία που επέλεξαν ήταν ο επεξεργαστής κειμένου Word, το λογισμικό δημιουργίας παρουσιάσεων PowerPoint και το διαδικτυακό λογισμικό κατασκευής διαδραστικής αφίσας [Thinglink](#), που το είχαν χρησιμοποιήσει σε άλλες δραστηριότητες στο

⁹ Βλ. το αρχείο to_keimeno_mas.

παρελθόν¹⁰. Οι ομάδες σε αυτό το σημείο δούλεψαν με μεγάλο ενθουσιασμό. Όλες οι εργασίες αναρτήθηκαν στο Wiki.

15^η ώρα

Οι μαθητές βρίσκονταν στην τάξη τους. Στον διαδραστικό πίνακα προβλήθηκαν καταρχάς τα κείμενα που είχαν επιλεγεί από τις ομάδες και είχαν εμπλουτιστεί με ποικίλο υλικό. Οι ομάδες παρουσίασαν το κείμενό τους και απάντησαν σε ερωτήσεις και σχόλια των υπολοίπων για τις επιλογές τους. Στη συνέχεια, παρουσιάστηκαν οι αφίσες της γιορτής τους και σχολιάστηκαν από την ολομέλεια. Εδώ έγινε και ένας συνολικός απολογισμός του σεναρίου. Οι μαθητές είπαν ότι τους άρεσε επειδή εργάστηκαν εκτός βιβλίου και επειδή διάβασαν «ωραία και συγκινητικά» κείμενα. Τους άρεσε επίσης το τελευταίο δημιουργικό κομμάτι στο εργαστήριο με την προετοιμασία της δικής του γιορτής. Σε αυτό το σημείο μοιράστηκε στις ομάδες το [Φύλλο Ετεροαξιολόγησης](#) και οι μαθητές με τη βοήθειά του επεχείρησαν μια αποτίμηση των έργων των άλλων ομάδων. Τέλος, κατέληξαν ότι όλοι ήθελαν να πάνε στο αποκριάτικο πάρτι μιας ομάδας που η αφίσα της υποσχόταν πολλά.

¹⁰ Βλ. το αρχείο afisa.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Αφού εντοπίσαμε τη θεματική με την οποία θα ασχοληθούμε, ας συμπληρώσουμε τη φράση:

Η γιορτή είναι σαν ...

Θα ακούσουμε ένα πολύ γνωστό τραγούδι του Διονύση Σαββόπουλου, το «Ας κρατήσουν οι χοροί». Ας διαλέξουμε τις λέξεις που θυμόμαστε από αυτό το τραγούδι ως τις πιο σημαντικές για την περιγραφή της **γιορτής**.

Ένα τραγούδι σύγχρονο θα χρησιμοποιούσε τις ίδιες λέξεις; Τι λέτε;

Ατομική εργασία: Ανατρέχουμε στο κείμενο «Και πάλι στο σχολείο» της Ζωρζ Σαρή.

Ⓢ Βρίσκουμε τις λέξεις που χαρακτηρίζουν την ατμόσφαιρα της πρώτης μέρας στο σχολείο

Ⓢ Διαβάζουμε προσεκτικά την πρώτη παράγραφο και κάνουμε παρατηρήσεις για τον τρόπο με τον οποίο είναι γραμμένη: Οι φράσεις είναι ολοκληρωμένες ή ελλειπτικές; Με ποιον τρόπο συνδέονται; Γιατί νομίζετε ότι κάνει αυτήν την επιλογή η συγγραφέας;

Και παρακάτω: κυριαρχεί η αφήγηση ή ο διάλογος; Γιατί;

Ⓢ Τέλος, αναρωτιόμαστε αν *σχολείο* και *γιορτή* μπορούν να συνυπάρξουν.

2^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Μαγειρεύοντας τη δική μας γιορτή.

Μέχρι όμως να έρθει αυτή η στιγμή, θα συλλέξουμε τα συστατικά της γιορτής.

Από κάθε κείμενο που θα διαβάζουμε, θα διαλέγουμε ένα στοιχείο που θα μας χρειαστεί στο μελλοντικό μαγείρεμα. Αυτό μπορεί να έχει σχέση με το **θέμα**, την **ιστορία** αλλά και με τον **τρόπο** με τον οποίο είναι γραμμένο το κάθε κείμενο (για παράδειγμα από το «Και πάλι στο σχολείο» μπορούμε να επιλέξουμε τον διάλογο).

Η επιλογή του στοιχείου αυτού θα γίνει αφού συμφωνήσει η ομάδα (ομόφωνα ή με πλειοψηφία). Έχουμε και λέμε λοιπόν:

«Και πάλι στο σχολείο»:

Λωξάντρα:

Χριστουγεννιάτικη ιστορία:.....

«Στο Χριστό στο Κάστρο»:

Πατούχας:.....

Ο Μεγάλος Μωλν:

«Η πρώτη ελληνική ημέρα της Δωδεκανήσου»:

3^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Αν στο κείμενο της Ζωρζ Σαρή, η έναρξη του σχολείου έχει ατμόσφαιρα γιορτής, στα επόμενα κείμενα θα δούμε «κανονικές» γιορτές. Για να εισχωρήσουμε όμως σε αυτές, θα πρέπει να συμπληρώσουμε μια «κάρτα εισόδου» (αλλιώς τα κείμενα δε θα μας επιτρέψουν την είσοδο στον κόσμο τους).

Ας συμπληρώσουμε την πρώτη λοιπόν για το κείμενο της **Μαρίας Ιορδανίδου**, **Λωξάντρα**.

ΚΑΡΤΑ ΕΙΣΟΔΟΥ

στη γιορτή στη Λωξάντρα

- Ποιος την κάνει;
- Με ποια αφορμή;
- Ποιος συμμετέχει – Ποιος είναι καλεσμένος;
- Πού γίνεται; Πότε γίνεται;
- Τι είδους γιορτή είναι;
- Ποια είναι τα «συστατικά» της;

Ωραία, αφού εισχωρήσαμε στη γιορτή της Λωξάντρας, ας ερευνήσουμε τα κατατόπια.

🌀 Ποιος μιλάει σε αυτό το απόσπασμα;

 <p>Ευρωπαϊκή Ένωση Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο</p>	 <p>ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ <i>επένδυση στην κοινωνία της γνώσης</i></p> <p>ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ</p> <p>Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης</p>	 <p>ΕΣΠΑ 2007-2013 πρόγραμμα για την ανάπτυξη ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ</p>
---	---	---

☉ Πώς εκφράζεται η *αφθονία* και η *ευφορία*;

☉ Ας προσέξουμε τον *διάλογο* και τη *γλωσσική ποικιλία* που υπάρχει στο κείμενο.

☉ Ας προσέξουμε επίσης τη *λειτουργία των ρούχων*.

Ⓢ Σε πολλές γιορτές υπάρχει το στοιχείο της **τελετουργίας**. Σε αυτό το απόσπασμα πού μπορούμε να το επισημάνουμε;

4^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

<p>ΚΑΡΤΑ ΕΙΣΟΔΟΥ για τη γιορτή στη <i>Χριστουγεννιάτικη</i> <i>Ιστορία</i></p>	<p>ΚΑΡΤΑ ΕΙΣΟΔΟΥ για τη γιορτή στο «<i>Χριστό στο Κάστρο</i>»</p>
<ul style="list-style-type: none"> Ⓢ Ποιος την κάνει; Ⓢ Με ποια αφορμή; Ⓢ Ποιος συμμετέχει Ⓢ Ποιος είναι καλεσμένος; Ⓢ Πού γίνεται; Ⓢ Πότε γίνεται; Ⓢ Τι είδους γιορτή είναι; Ⓢ Ποια είναι τα «συστατικά» της; 	<ul style="list-style-type: none"> Ⓢ Ποιος την κάνει; Ⓢ Με ποια αφορμή; Ⓢ Ποιος συμμετέχει Ⓢ Ποιος είναι καλεσμένος; Ⓢ Πού γίνεται; Ⓢ Πότε γίνεται; Ⓢ Τι είδους γιορτή είναι; Ⓢ Ποια είναι τα «συστατικά» της;

Ομοιότητες

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Διαφορές

5^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ας δημιουργήσουμε την Κάρτα Εισόδου για τη γιορτή στον *Πατούχα* με τα στοιχεία που μας δίνει το απόσπασμα

<p style="text-align: center;">ΚΑΡΤΑ ΕΙΣΟΔΟΥ</p> <p style="text-align: center;">για τη γιορτή στον <i>Πατούχα</i></p>

Πώς κινούνται, πώς τραγουδούν οι λέξεις.

Ας εντοπίσουμε πάνω στο κείμενο τις εικόνες που χρησιμοποιεί ο αφηγητής για να περιγράψει τη μουσική και τον χορό στο κρητικό χωριό.

Ας ξεχωρίσουμε κάποιες που θεωρούμε πιο πετυχημένες, αυτές που μας κάνουν να μεταφερθούμε για μια στιγμή στο κρητικό γλέντι και να δούμε τον Πατούχα να χορεύει.

Ας εντοπίσουμε τις παρομοιώσεις, τις μεταφορές, ας σημειώσουμε τις λέξεις που δείχνουν κίνηση και ήχο και ας συζητήσουμε στην ομάδα μας τη λειτουργία τους.

6^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η γιορτή στον *Μεγάλο Μωλν* είναι ξεχωριστή.

Η ομάδα 1 θα προσπαθήσει να σχεδιάσει τη διαδρομή του Μωλν. Από ποιους χώρους περνάει;

Η ομάδα 2 θα καταγράψει τα πρόσωπα που συνάντησε στην παράξενη γιορτή και τους χώρους στους οποίους τα συνάντησε.

Η ομάδα 3 θα προσπαθήσει να βρει τις φράσεις που δείχνουν το μυστήριο και το παράξενο.

Η ομάδα 4 θα προσπαθήσει να διαπιστώσει αν ό,τι ζει ο Μωλν είναι αληθινό ή φαντασία.

Η ομάδα 5 θα καταγράψει τα συναισθήματά του Μωλν στην τελευταία αίθουσα.

Θα θέλατε να βρεθείτε σε αυτήν τη μυστηριώδη γιορτή;

Η γιορτή αυτή περιέχει κάποια στοιχεία που δεν τα έχουμε συναντήσει μέχρι τώρα.

Ας τα καταγράψουμε.

7^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Για να προχωρήσουμε στην τελευταία και πανηγυρική δραστηριότητά μας θα χρειαστούμε το 2^ο Φύλλο Εργασίας (το οποίο είναι συμπληρωμένο). Με τη βοήθεια αυτών των σημειώσεών μας, θα ετοιμάσουμε/περιγράψουμε τη δική μας γιορτή. Κάθε ομάδα θα αποφασίσει πώς θα προχωρήσει και ποιο μέσο θα χρησιμοποιήσει. Θα πρέπει όμως να δικαιολογήσει την επιλογή της.

Είμαστε ελεύθεροι λοιπόν να προχωρήσουμε όπως θέλουμε: γράφοντας ένα κείμενο, φτιάχνοντας μια αφίσα ή ένα άλλο πολυτροπικό κείμενο, μια σελίδα στο Facebook, ένα βίντεο ή δραματοποιώντας ένα κείμενο ή έναν διάλογο. Μπορούμε να επινοήσουμε έναν άλλο τρόπο για να περιγράψουμε τη γιορτή μας. Ας προσπαθήσουμε να χρησιμοποιήσουμε τα στοιχεία που έχουμε συγκεντρώσει. Εμπρός, λοιπόν, κέφι και δράση! Ο χρόνος δεν είναι πολύς! Και θα πρέπει να ετοιμάσουμε την καλύτερη γιορτή!

Z. ΆΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το σενάριο θα μπορούσε να αξιοποιηθεί για την προετοιμασία μιας πραγματικής σχολικής γιορτής.

H. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το σενάριο άρεσε στους μαθητές. Οι περισσότεροι διάβαζαν τα κείμενα στο σπίτι τους, οπότε η εργασία στις ομάδες ήταν εύκολη. Τα κείμενα που τους δυσκόλεψαν γλωσσικά, του Κονδυλάκη και του Παπαδιαμάντη, διαβάστηκαν στην τάξη από τη διδάσκουσα και, παρά την αρχική δυσφορία, κέρδισαν το ενδιαφέρον τους, αφού στο τέλος η πλειοψηφία των μαθητών δήλωσε ότι το πιο ωραίο από όλα τα κείμενα ήταν ο *Πατούχας*. Ωστόσο, παρατηρήθηκε ότι το ενδιαφέρον των μαθητών για τα κείμενα περιοριζόταν στο περιεχόμενο. Οι συζητήσεις και οι εργασίες για τη λογοτεχνική αποτύπωση της γιορτής γίνονταν με δυσκολία. Ίσως αν το σενάριο εφαρμοζόταν σε μαθητές μεγαλύτερης τάξης να είχε μεγαλύτερη ανταπόκριση στο σημείο αυτό.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Τσάρλς Ντίκενς, Χριστουγεννιάτικη ιστορία

Η υπόθεση του έργου

Την παραμονή κάποιων Χριστουγέννων, ο Σκρουτζ, ένας ηλικιωμένος τσιγκούνης που δεν αισθάνεται συμπόνια για κανέναν και θεωρεί ότι οι άνθρωποι έχουν αξία μόνο αν του προσφέρουν χρήματα, δέχεται έναν απρόσκλητο επισκέπτη, το φάντασμα του νεκρού συνεργάτη του Τζέικομπ Μάρλεϊ. Ο Μάρλεϊ, τσιγκούνης και μίζερος όσο ζούσε, όπως ο Σκρουτζ, τον προειδοποιεί να αλλάξει χαρακτήρα για να μην έχει την ίδια κατάληξη με αυτόν. Τον προειδοποιεί ότι θα τον επισκεφτούν τρία πνεύματα τα οποία θα πρέπει να ακούσει πολύ προσεκτικά. Πράγματι, μετά από λίγο τον επισκέπτονται με τη σειρά, το πνεύμα των Χριστουγέννων του παρελθόντος, το πνεύμα των Χριστουγέννων του παρόντος και το πνεύμα των Χριστουγέννων του μέλλοντος. Τα πνεύματα του υποδεικνύουν τα λάθη του και τον βοηθούν να μετανοήσει. Μετά την εμπειρία αυτή, ο πρώην εκμεταλλευτής Σκρουτζ αλλάζει τη συμπεριφορά του και μετατρέπεται στον μεγαλύτερο ευεργέτη της πόλης του.

(Απόσπασμα από το τέλος του διηγήματος)

Ό Σκρουτζ έτρεξε κι άνοιξε τὸ παράθυρο. Ὁ ἥλιος ἔλαμπε. Τὸ κρύο ἦταν τσουχτερό, ἀλλὰ τὸ πρωινὸ εὐχάριστο. «Τί ἡμέρα εἶναι σήμερα;», ρώτησε ἓνα ἀγόρι ποὺ περνοῦσε ἀπέξω. «Σήμερα ἔχουμε Χριστούγεννα!».

«Ἄ τότε, δὲν τὰ ἔχασα», φώναξε ὁ Σκρουτζ. «Τὰ πνεύματα ἔκαναν τὴ δουλειὰ τοὺς μέσα σε μία μόνο νύχτα!».

«Ἄγόρι μου», ξαναεἶπε στὸ παιδί. «Τρέξε, σὲ παρακαλῶ, στὸ χασάπη καὶ πές του νὰ μοῦ φέρει τὴ μεγαλύτερη γαλοπούλα του. Θὰ σοῦ χαρίσω ἓνα σελίνι, ἴσως καὶ τρία, ἂν ἐπιστρέψεις μέσα σὲ πέντε λεπτά.».

Τὸ παιδί δὲ δίστασε στιγμή. Ἔτρεξε γρήγορα καὶ ξαναγύρισε λαχανιασμένο, παρέα μὲ τὸν κρεοπώλη, ποὺ κουβαλοῦσε μία τεράστια γαλοπούλα.

«Θὰ τὴ στείλω στὸν Μπόμπ Κράτσιτ», κρυφογέλασε ὁ Σκροῦτζ, «χωρὶς νὰ μάθει ποιὸς τοῦ τὴ δώρισε».

Τὸ πουλί ἦταν τόσο βαρὺ, ὥστε ὁ Σκροῦτζ ἀναγκάστηκε νὰ καλέσει ἓνα ἀμάξι γιὰ νὰ τὸ μεταφέρει ὡς τὸ σπίτι τοῦ κλητῆρα του. Ὁ Σκροῦτζ, χαμογελώντας, πλήρωσε τὸ ἀγοράκι, τὸ χασάπη καὶ τὸν ἀμαξᾶ. Ἐνωθε ὑπέροχα.

Ὁ Σκροῦτζ ἔκανε τὸ μπάνιο του, φόρεσε ἓνα καθαρὸ κοστούμι καὶ βγήκε περίπατο. Βάδιζε μὲ τὰ χέρια σταυρωμένα στὴ ράχη, παρατηρώντας τοὺς περαστικούς. Ὅλοι ἦταν χαρούμενοι. Μερικοὶ τοῦ εὐχήθηκαν «Καλὰ Χριστούγεννα!». Ὁ Σκροῦτζ ὁμολόγησε ὅτι ποτὲ δὲν εἶχε ἀκούσει πιὸ εὐχάριστα λόγια. Στὸ δρόμο συνάντησε ἓναν ἀπὸ τοὺς δυὸ κυρίους ποὺ τὴν προηγουμένη τὸν εἶχαν ἐπισκεφθεῖ γιὰ νὰ τοῦ ζητήσουν τὴ βοήθειά του γιὰ τοὺς φτωχοὺς.

«Καλέ μου κύριε», τοῦ φώναξε «πῶς εἶστε;».

Κι ὅταν ὁ ἄνθρωπος πλησίασε, ὁ Σκροῦτζ τοῦ ψιθύρισε κάτι στὸ αὐτί. Ἐκεῖνος τὸν κοίταξε κατάπληκτος. «Μιλᾶτε σοβαρά, κύριε Σκροῦτζ;» φώναξε. «Μὰ εἶστε πολὺ γενναιόδωρος!». «Μὴ μὲ εὐχαριστεῖτε», τοῦ ἀπάντησε ὁ Σκροῦτζ. «Κάντε μόνο τὸν κόπο νὰ περάσετε μία ἀπὸ αὐτὲς τὶς μέρες, ὅσο τὸ δυνατὸν πιὸ σύντομα, ἀπὸ τὸ γραφεῖο μου. Θὰ εἶναι δική μου εὐχαρίστηση!».

Στὸ τέλος, ὁ Σκροῦτζ κατέληξε ἐμπρὸς στὸ σπίτι τοῦ ἀνιψιοῦ του. Δίστασε γιὰ λίγο στὸ κεφαλόσκαλο. Ἀλλὰ μετὰ πῆρε τὴν ἀπόφαση καὶ χτύπησε τὸ κουδούνι. Ἡ ὑπηρετρία τοῦ ἀνοιξε τὴν πόρτα.

«Τὸ ἀφεντικό σου εἶναι μέσα;» τὴ ρώτησε.

«Μάλιστα, κύριε. Περᾶστε. Κάθεται ἤδη μὲ τὴ σύζυγό του καὶ τοὺς καλεσμένους στὸ τραπέζι, θὰ σᾶς δείξω...».

«Δὲ χρειάζεται, καλή μου», τῆς ἀπάντησε ὁ Σκροῦτζ. «Γνωρίζω πολὺ καλὰ αὐτὸ τὸ σπιτάκι». Ἄνοιξε σιγανὰ τὴν πόρτα τῆς τραπεζαρίας καὶ ἔχωσε τὸ κεφάλι μέσα.

«Φρέντ», ρώτησε, «μπορώ να περάσω;».

«Ποιός είναι;» ρώτησε έκπληκτος ο άνιπιός του Σκροϋτζ γυρνώντας το κεφάλι του.

«Ο θεϊός σου ο Σκροϋτζ», του απάντησε. «Ήρθα για το χριστουγεννιάτικο τραπέζι που με κάλεσες!».

Ο Φρέντ και η γυναίκα του χάρηκαν πολύ που τελικά ο Σκροϋτζ αποφάσισε να τους κάνει την τιμή. Και η γιορτή εξελίχθηκε θαυμάσια. Το γεύμα ήταν νοστιμότατο. Ακολούθησαν μουσική και χορός. Έπαιζαν διάφορα διασκεδαστικά παιχνίδια και φυσικά παντομίμα. Αλλά το καλύτερο απ' όλα ήταν εκείνη η ζέφρενη χαρά που ένιωθε μέσα του ο Σκροϋτζ.

Την επομένη, ο Σκροϋτζ πήγε πολύ νωρίς στο γραφείο. Ήθελε να κάνει έκπληξη στον κλητήρα του, που ήξερε ότι θα άργουσε να φανεί στη δουλειά. Και πράγματι, ο Μπόμπ Κράτσιτ ήρθε λίγο πριν τις δέκα. Κάθισε άθροβα στη θέση του, με την ελπίδα ότι ο Σκροϋτζ δε θα έπαιρνε είδηση την καθυστέρησή του.

«Άαα!» γκρίνιαζε τότε ο Σκροϋτζ προσπαθώντας να μιμηθεί το γνωστό κακότροπο ύφος του. «Τί σημαίνει πάλι αυτό;».

«Συ-συ-συγγνώμη, κύριε», τραύλισε ο Μπόμπ Κράτσιτ, «δεν πρόκειται να ξαναργήσω».

«Και πώς μπορείς να δίνεις τέτοιες υποσχέσεις;» του είπε μωτρωμένος ο Σκροϋτζ. Ο Μπόμπ άρχισε να τρέμει. Φοβήθηκε την απόλυση.

«Πάντως, για τούτη τη φορά...» συνέχισε ο Σκροϋτζ «νομίζω ότι πρέπει να σου αυξήσω το μισθό σου!».

Κατάπληκτος ο Μπόμπ σκέφτηκε να τρέξει για βοήθεια. Νόμιζε ότι ο εργοδότης του τρελάθηκε!

«Καλά Χριστούγεννα, αγόρι μου», του είπε τότε ήρεμος και χαμογελαστός ο Σκροϋτζ, με τρόπο τόσο ειλικρινή, ώστε τελικά τον έπεισε ότι τα είχε τετρακόσια. «Και όχι μόνο θα σου κάνω αύξηση, αλλά θα βοηθήσω και την οικογένειά σου. Πήγαινε, όμως, πρώτα σε παρακαλώ, να αγοράσεις κι άλλα κάρβουνα, θα ζεσταθούμε καλά κι έπειτα καθισμένοι δίπλα στη φωτιά θα συζητήσουμε όλες τις λεπτομέρειες.

Ὁ Σκροῦτζ κράτησε τὸ λόγο του. Καὶ σύντομα ὁ μικρὸς Τιμ ξεπέρασε τὴν ἀρρώστια, ἀπέκτησε δυνάμεις κι ἔγινε ἓνα γελαστὸ καὶ ὄμορφο ἀγόρι, πὸν ὁ Σκροῦτζ τὸ φρόντισε σὰν νὰ ἦταν δικό του παιδί. Ὁ πρώην τσιγκούνης ἔγινε πολὺ γενναιοδωρὸς κι ἦταν πάντα εὐγενικός με ὄλους. Μερικοὶ βέβαια τὸν κορόιδεψαν γιὰ τὴ μεταβολὴ τοῦ χαρακτήρα του. Ἀλλὰ ὁ Σκροῦτζ δὲν ἐνοχλήθηκε γιὰτί, ὅπως εἶπε πολὺ σοφά: «Καλύτερα νὰ σὲ περιγελοῦν παρὰ νὰ σὲ περιφρονοῦν!».

Ὁ Σκροῦτζ δὲν ξαναεἶδε τὰ πνεύματα. Ἀλλὰ ἀπὸ ἐκείνη τὴν ἡμέρα, ὅπως λένε, δὲν ὑπῆρχε ἄνθρωπος πὸν νὰ γιορτάζει καλύτερα τὰ Χριστούγεννα ἀπὸ τὸν Ἐμπενέξερ Σκροῦτζ.

Αλ. Παπαδιαμάντη, «Στο Χριστό, στο Κάστρο» (αποσπάσματα).

Το βράδυ της 23^{ης} Δεκεμβρίου 186... ο παπα-Φραγκούλης ο Σακελλάριος παίρνει την παράτολμη απόφαση να πάει στο Κάστρο, για να λειτουργήσει το ναό της Γέννησης. Αφορμὴ στάθηκε ο αποκλεισμός εξαιτίας της μεγάλης κακοκαιρίας που ἐπληττε το νησί δυο υλοτόμων, του Γιάννη του Νυφιώτη και του Αργύρη της Μυλωνούς. Μοναδική του σκέψη ἦταν να τους βοηθήσει και η μοναδική λύση ἦταν μέσω θαλάσσης. Βοηθός του στο ταξίδι αυτό ἦταν ο μπαρμπα-Στεφανής που εἶχε δική του βάρκα. Οι προετοιμασίες για προμήθειες ἄρχισαν αμέσως και μέσα σε λίγες ὥρες ὅλα ἦταν ἔτοιμα για το ταξίδι.

Ἔμειναν σύμφωνα νὰ ἔλθῃ ὁ λεμβοῦχος νὰ τοὺς δώσῃ εἶδησιν εἰς τὰς τρεῖς, διὰ νὰ ἔτοιμασθοῦν, καὶ εἰς τὰς τέσσαρας νὰ ἐκκινήσωσιν. Ὁ παπα-Φραγκούλης διέταξε νὰ τεθῶσιν εἰς σάκκουσ ἀί προσφοραὶ ὅσας εἶχε, καὶ τινὰ δίπτυρα, καὶ εἰς δύο μεγάλα κλειδοπινάκια ἔθεσεν ἐλαίας καὶ χαβιάρι. Ἐγέμισε δύο ἑπταοκάδους φλάσκας με οἶνον ἀπὸ τὴν ἐσοδείαν του. Ἐτύλιξεν εἰς χαρτὰ δύο ἢ τρία ξηροχτάποδα, καὶ μικρὸν κυτίον τὸ ἐγέμισεν ἰσχάδας καὶ μεγαλόρρωγας σταφίδας. Τὰ δύο παπαδοκόριτσα, με τὰ παράπονα καὶ τοὺς γογγυσμούς της ἢ μία, με τοὺς κρυφίους γέλωτας καὶ τὴν ἐλπίδα τῆς

συμμετοχής τοῦ ταξιδίου ἢ ἄλλη, ἔβρασαν ὅσα αὐτὰ εἶχαν, ἕως τέσσαρας δωδεκάδας, καὶ τὰ ἔθεσαν εἰς τὸν πάτον ἐνὸς καλαθίου, τὸ ὁποῖον ἀπεγέμισαν εἶτα μὲ δύο πρόσφορα τυλιγμένα εἰς ὀθόνας, μὲ κηρία καὶ μὲ λίβανον. Προσέτι ὁ παπα-Φραγκούλης εἶχε παρακαλέσει τὸν μπαρμπα-Στεφανὴν νὰ περάσῃ ἀπὸ τὰ σπίτια δύο ἐμποροπλοιάρχων φίλων του, ἐκ τῶν παραχειμαζόντων μὲ τὰ πλοῖά των εἰς τὸν λιμένα, νὰ τοὺς παρακαλέσῃ ἐκ μέρους του νὰ τοῦ στείλουν, ἂν τοὺς εὐρίσκετο, ὀλίγον κρέας σαλάδο, ἐξ ἐκείνου τὸ ὁποῖον μαγειρεύουν εἰς τὰ πλοῖα τὰ ἐκτελοῦντα μακροὺς πλοῦς. Ἐκεῖνοι φιλοτιμηθέντες ἔστειλαν δύο μεγάλα τεμάχια, ἕως πέντε ὀκάδας τὰ δύο

Μέχρι τὴν ὥρα τῆς αναχώρησης μαζεύτηκαν δεκαἕξι ἄτομα που ὅλοι θέλησαν νὰ πάνε γιὰ προσκόνημα στο Χριστό, στο Κάστρο.

Εἶχαν πάρει εἶδησιν ἀφ' ἑσπέρας δύο-τρεῖς ἐνορίτισσαι, γειτόνισσαι τοῦ παπᾶ, διότι ὁ Πανάγος ἐξεληθὼν ἀνεκοίνωσε τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν γυναῖκά του, καὶ αὕτη τὸ διηγήθη εἰς τὰς γειτονίσσας. Ἐπίσης καὶ ἡ θεῖα τὸ Μαλαμῶ ἐστάλη νὰ φέρῃ εἶδησιν εἰς τὸν κύρ Ἀλεξανδρὴν τὸν ψάλτην, μεθ' ὃ ἐξεληθοῦσα ἔσπευσε νὰ προσηλυτίσῃ δύο ἢ τρεῖς πανηγυριστὰς καὶ ἄλλας τόσας προσκυνητριάς.

Ὅταν ἔμελλον νὰ ἐπιβιβασθῶσιν, εὐρέθησαν δεκαπέντε ἄτομα. Ἡ ἀπόφασις τοῦ παπᾶ καὶ ἡ γενναιότης τοῦ μπαρμπα-Στεφανῆ, μετὰ τὴν πρώτην ἐκπληξιν, ἐνέβαλε θάρρος εἰς ἄνδρας καὶ γυναῖκας. Ἦσαν δὲ ὅλοι ἐξ ἐκείνων, οἵτινες συχνὰ τρέχουσιν, ἄρρητον εὐρίσκοντες ἠδονὴν, εἰς πανηγύρια καὶ εἰς ἐξωκκλήσια. Ἦσαν ὁ παπα-Φραγκούλης μετὰ τῆς παπαδιᾶς, τῆς Βασῶς καὶ τοῦ Σπύρου, ὁ μπαρμπα-Στεφανῆς μετὰ τοῦ δεκαεπταετοῦς υἱοῦ, ὅστις ἦτο καὶ ὁ ναύτης του, ἡ θεῖα τὸ Μαλαμῶ, ὁ κύρ Ἀλεξανδρῆς ὁ ψάλτης, τρεῖς ἄλλοι πανηγυρισταὶ καὶ τέσσαρες προσκυνητρίαί. Τὴν τελευταίαν στιγμὴν προσετέθη καὶ δέκατος ἕκτος.

Οὗτος ἦτο ὁ Βασίλης τῆς Μυλωνοῦς, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἀργύρη, τοῦ ἀποκλεισμένου ἀπὸ τὰς χιόνας. Ἦλθεν εἰς τὴν ἀποβάθραν μὲ σάκκον πλήρη τροφίμων καὶ μὲ ἄλλα τινὰ ἐφόδια διὰ τὴν ἐκδρομὴν.

Παρά τον παλιόκαιρο και την επικίνδυνη θάλασσα, κατάφεραν να φθάσουν με ασφάλεια στον προορισμό τους. Εκεί συνάντησαν, εκτός από τους δύο συγχωριανούς τους ακόμη δύο βοσκούς.

Ἀνέβησαν εἰς τὸ Κάστρον, ὅπου συνήντησαν τὸν Ἀργύρη τῆς Μυλωνοῦς καὶ τὸν σύντροφόν του τὸν Γιάννην τὸν Νυφιώτην. Οὗτοι ἐν ὀλίγοις διηγήθησαν πῶς τοὺς εἶχε κλείσει τὸ χιόνι ἐπάνω στὸ Στοιβωτό, ὅπου ἐτύπωσαν δύο νύκτας εἰς μίαν σπηλιάν, καὶ πῶς τὴν προχθές, ἦτοι εἰς τὰς 22 τοῦ μηνός, ἐλθόντες τοὺς ἀπηλευθέρωσαν ἐκεῖθεν, ἐκτοπίσαντες μεγάλους ὄγκους χιόνος, δύο αἰγοβοσκοί, ὁ Γιαλῆς ὁ Κόνιζας καὶ ὁ Γιώργης ὁ Μπάντας, οἵτινες καὶ εὗρισκοντο τὴν στιγμὴν ταύτην μὲ ὄλον τὸ αἰπόλιόν των εἰς τὸ φρούριον.

.....
Ὁ ναὸς τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως ἦτο ἡ παλαιὰ μητρόπολις τοῦ φρουρίου. Ὁ ναῖσκος, πρὸ ἑκατονταετηρίδων κτισθεὶς, ἴστατο ἀκόμη εὐπρεπῆς καὶ ὄχι πολὺ ἐφθαρμένος. Ὁ παπα-Φραγκούλης καὶ ἡ συνοδία του φθάσαντες εἰσῆλθον τέλος εἰς τὸν ναὸν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ καρδία των ἠσθάνθη θάλπος καὶ γλυκύτητα ἄφατον. Ὁ ἱερεὺς ἐψιθύρισε μετ' ἐνδομύχου συγκινήσεως τό, «Εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν σου», κ' ἡ θεῖα τὸ Μαλαμῶ, ἀφοῦ ἤλλαξε τὴν φ'στίνα της τὴν βρεγμένην κ' ἐφόρεσεν ἄλλην στεγνὴν καὶ τὸ γ'νάκι της τὸ καλὸ, τὰ ὅποια εὐτυχῶς εἶχεν εἰς ἀβασταγὴν καλῶς φυλαγμένα ὑπὸ τὴν πρῶραν τῆς βάρκας, ἔδεσε μέγα σάρωθρον ἐκ στοιβῶν καὶ χαμοκλάδων καὶ ἤρχισε νὰ σαρώνη τὸ ἔδαφος τοῦ ναοῦ, ἐνῶ αἱ γυναῖκες αἱ ἄλλαι ἤναπταν ἐπιμελῶς τὰ κανδήλια, καὶ ἤναψαν μέγα πλῆθος κηρίων εἰς δύο μανουάλια, καὶ παρεσκεύασαν μεγάλην πυρὰν μὲ ξηρὰ ξύλα καὶ κλάδους εἰς τὸ προαύλιον τοῦ ναοῦ, ὅπου ἐσηματίζετο μακρὸν

στένωμα παράλληλον τοῦ μεσημβρινοῦ τοίχου, κλειόμενον ὑπὸ σωζομένου ὀρθοῦ τοιχείου γείτονος οἰκοδομῆς, κ' ἐγέμισαν ἄνθρακας τὸ μέγα πύραυρον, τὸ σωζόμενον ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ βήματος, κ' ἔθεσαν τὸ πύραυρον ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, ρίψασαι ἄφθονον λίβανον εἰς τοὺς ἄνθρακας. Καὶ ὠσφράνθη Κύριος ὁ Θεὸς ὁσμὴν εὐωδίας.

Ἐλαμψε δὲ τότε ὁ ναὸς ὅλος, καὶ ἤστραψεν ἐπάνω εἰς τὸν θόλον ὁ Παντοκράτωρ μετὰ τὴν μεγάλην κ' ἐπιβλητικὴν μορφήν, καὶ ἠκτινοβόλησε τὸ ἐπίχρυσον καὶ λεπτορρηγμένον μὲ μυρίας γλυφὰς τέμπλον, μὲ τὰς περικαλλεῖς τῆς ἀρίστης βυζαντινῆς τέχνης εἰκόνας του, μὲ τὴν μεγάλην εἰκόνα τῆς Γεννήσεως, ὅπου «Παρθένος καθέζεται τὰ Χερουβεὶμ μιμουμένη», ὅπου θεσπεσίως μαρμαίρουσιν αἱ μορφαὶ τοῦ θεοῦ Βρέφους καὶ τῆς ἀμόμου Λεχοῦς, ὅπου ζωντανὰ παρίστανται αἱ ὄψεις τῶν ἀγγέλων, τῶν μάγων καὶ τῶν ποιμένων, ὅπου νομίζει τις ὅτι στίλβει ὁ χρυσός, εὐωδιάζει ὁ λίβανος καὶ βαλσαμώνει ἢ σμύρνα, καὶ ὅπου, ὡς ἐὰν ἡ γραφικὴ ἐλάλει, φαντάζεται τις ἐπὶ μίαν στιγμὴν ὅτι ἀκούει τό, Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῶ!

Ὅταν ἔφθασαν εἰς τὸ Κάστρον καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν ναὸν τοῦ Χριστοῦ, τόσον θάλπος ἐθώπευσε τὴν ψυχὴν των, ὥστε ἂν καὶ ἦσαν κατάκοποι, καὶ ἂν ἐνύσταζόν τινες αὐτῶν, ἠσθάνθησαν τόσον τὴν χαρὰν τοῦ ναὸς καὶ τοῦ ναὸς ἔχουσι φθάσει αἰσίως εἰς τὸ τέλος τῆς πορείας των, εἰς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου, ὥστε τοὺς ἔφυγε πᾶσα νύστα καὶ πᾶσα κόπωση. Οἱ αἰπόλοι, εὐρόντες ἐνασχόλησιν καὶ πρόφασιν ὅπως καπνίζουσι καθήμενοι καὶ ἐνίοτε ὅπως ἐξαπλώνονται καὶ κλέπτουσιν ἀπὸ κανένα ὑπνον τυλιγμένοι μὲ τὰς κάπες των παρὰ τὸ πῦρ, εἶχον ἀνάψει ἔξω δύο πυρσούς, τὸν ἕνα ἔμπροσθεν τοῦ ἱεροῦ βήματος, τὸν ἄλλον πρὸς τὸ βόρειον μέρος. Ἐντὸς τοῦ ναοῦ ἡ θερμότης ἦτο λίαν εὐάρεστος, τῇ βοήθειά των ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν πυρῶν. Καὶ εἶχον σωρεύσει παμπόλλας δέσμας ξηρῶν ζύλων καὶ κλάδων, οἱ ἐκεῖ καταφυγόντες αἰπόλοι, μὲ τὰς ὀλίγας αἶγας καὶ τὰ ἐρίφιά των, ὅσα δὲν εἶχον ψοφήσει ἀκόμη ἀπὸ τὸν βαρὺν χειμῶνα τοῦ ἔτους ἐκείνου, οἱ τραχεῖς αἰπόλοι, οἵτινες εἶχον σώσει καὶ τοὺς δύο ὑλοτόμους ἐκ τοῦ ἀποκλεισμοῦ τῆς χιόνος. Καὶ εἶτα ὁ ἱερεὺς ἔβαλεν εὐλογητὸν καὶ ἐψάλη ἡ λιτὴ τῆς

κηρωτούς ἐπενδύτας. Ἐφθασαν ὅλοι ἀκριβῶς ὅπως ἀσπασθῶσι τὰς εἰκόνας καὶ λάβωσι τὸ ἀντίδωρον.

Μόλις χάραξε ἡ μέρα οργάνωσαν γλέντι καὶ τὴν ἐπόμενη τῶν Χριστουγέννων ἐπέστρεψαν με ἀσφάλεια ὅλοι πίσω στα σπίτια τους.

Ἐφεξεν ὁ Θεὸς τὴν χαρμόσυνον ἡμέραν, καὶ οἱ αἰπόλοι ἐφιλοτιμήθησαν νὰ σφάζωσι καὶ ψήσωσι δύο τρυφερὰ ἐρίφια, ἐνῶ οἱ δύο ὑλοτόμοι εἶχαν φέρει ἀπὸ τὸ βουνὸν πολλὰς δωδεκάδας κοσσύφια ἀλατισμένα· καὶ ὁ καπετὰν Κωσταντῆς ἀνεβίβασεν ἀπὸ τὸ γολετί, τὸ ὁποῖον οὐδένα κίνδυνον διέτρεχεν, ὅπως ἦτο καθισμένον, ἂν δὲν ἔπνεε νότος ἀπὸ τῆς ξηρᾶς νὰ τὸ ἀπωθήσῃ πρὸς τὸ πέλαγος, ἀνεβίβασε δύο ἄσκους γενναίου οἴνου καὶ ἐν καλάθιον μὲ αὐγὰ καὶ κασκαβάλι τῆς Αἴνου, καὶ ἡμίσειαν δωδεκάδα ὄρνιθας καὶ μικρὸν βυτίον μὲ σκομβρία. Καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἠυφράνθησαν, ἐορτάσαντες τὰ Χριστούγεννα μετὰ σπανίας μεγαλοπρεπείας ἐπὶ τοῦ ἐρήμου ἐκείνου βράχου. Τὴν νύκτα ἐκοιμήθησαν ἐν μέσῳ ἀφθόνων πυρῶν, μὲ ἀρκετὰ δὲ σκεπάσματα καὶ καπότες, ὅσα καὶ οἱ ἐκ τῆς πολίχνης πανηγυρισταὶ εἶχαν φέρει μεθ' ἑαυτῶν, καὶ οἱ αἰγοβοσκοὶ εἶχαν εἰς τὸ Κάστρον, καὶ ὁ ἐκ Λήμνου φιλότιμος καραβοκῆρυξ ἐκόμισεν ἀπὸ τὸ πλοῖόν του.

Ιωάννης Κονδυλάκης, [Πατούγας](#). Αθήνα: Νεφέλη, 1989, 223-229.

Ἀλλ' εἰς τὸν χορὸν ἐκείνον συνέβη κάτι τι το ὁποῖον ἐμελλε νὰ διακόψῃ τὴν κατάστασιν τῆς πολιορκίας εἰς τὴν ὁποίαν ἐζῆ. Ὁ χορὸς ἐγίνε μίαν ἐσπέραν ἐορτῆς, εἰς τὸ ἐπάνω μέρος τοῦ χωρίου, καὶ συνεκέντρωσε τοὺς περισσοτέρους νέους καὶ τὰ κορίτσια τοῦ χωρίου εἰς ἓν ἀπὸ τὰ ευρυχωρότερα σπίτια. Ἐκτὸς τῆς Μαργῆς ἐλείψε καὶ ἡ Πηγὴ. Τὶ ἠθέλεν αὐτὴ ἡ πολυπικραμένη μέσα εἰς τοιαύτην χαρὰν;

Ὁ κύκλος τῶν χορευόντων ἦτο ευρύτατος· πολλοὶ δὲ ἄλλοι καθήμενοι καὶ ἰστάμενοι γύρω ἀνέμεναν σειρὰν. Ἀλλ' ἐλάμβαναν μέρος εἰς τὰ τραγούδια, ἐπαναλαμβάνοντες

μετά των χορευόντων την «μαντινάδα», την οποίαν έλεγεν ο ηγούμενος του χορού, ή απαντώντες εις αυτήν δι' άλλου διστίχου.

Ο τυφλός λυράρης Αλεξανδρής, καθήμενος εις το μέσον του χορού, εφαινότο γοητευόμενος υπό της μουσικής του. Εκίνει την κεφαλήν δεξιά και αριστερά, ως ν' απεδίωκε μυίας και εμειδία το ψυχρόν και μισόν μειδίαμα του τυφλού, από το οποίον λείπει των οφθαλμών η ακτινοβολία. Υπό την κίνησιν του δοξαριού του έφευγον γοργόπτεροι του «πηδηκτού» οι ήχοι. Και όλος ο κύκλος των χορευτών εκινείτο διά μιας ως εις άνθρωπος, και των ποδών ο κρότος αντήχει ταυτοχρόνως και τόσοσ δυνατά, ώστε εσειέτο ενόμιζες, το έδαφος.

Ήρχοντο στιγμαί κατά τας οποίας η λύρα εγαύγιζε, κατά την χαρακτηριστικήν έκφρασιν, ο δε χορός εμαίνετο. Τότε δε οι χορευταί εφαινόnton ως μεγεθυνόμενοι εις γίγαντας των οποίων αι κεφαλαί ήγγιζαν σχεδόν την οροφήν. Οι πασαλίδες ανεταράσσοντο εις τας ζώνας των νέων και τα στήθη των χορευτριών έτρεμαν και εσπαρτάριζαν υπό τα μεταξωτά «στηθούρια».

Εις το μεταξύ τα δίστιχα διεσταυρούnton ως βέλη με τον γοργόν του χορού ρυθμόν· και άλλοτε μεν απετέλουν ερωτικόν ή πειρακτικόν διάλογον, άλλοτε τα ήρχιζεν ο ηγούμενος του χορού ή άλλος εκ των χορευτών και των έξω του χορού ευρισκομένων και τα επανελάμβανεν ολόκληρος ο χορός. Τα διαμειβόμενα δε πειρακτικά δίστιχα ήσαν κατά το πλείστον αυτοσχέδια. Άλλοι επεδείκνυον τους ποιητικούς θησαυρούς της μνήμης των και διά ν' απαντούν, ήρχιζαν με την λέξιν εις την οποίαν ετελείωνεν ο προηγούμενος. Την στιχομυθίαν έπειτα ηκολούθουν και διεποίκιλλον περιπαθείς περικοπαί του «Ερωτοκρίτου», μάλιστα δε ο αποχαιρετισμός της Αρετούσας.

Ο Μανώλης ήτο εκεί. Ακουμβημένος εις έν παράθυρον, εφαινότο σύννους και μελαγχολικός. Η Ζερβουδοπούλα δεν είχεν έλθη εις τον χορόν, προφανώς διά ν' αποφύγη την συνάντησίν του. Τούτο του έδιδε μίαν επί πλέον αφορμήν να σκέπτεται ότι η αντίστασίς της ήτο αδύνατον να κατανικηθή άλλως ή διά της βίας, διά της απαγωγής. Αλλά τώρα, ότε είχεν αρχίση να μη εξέρχεται, η απαγωγή εφαινότο δύσκολος. Άλλως τε

δε, και αν και επεχείρει να την αρπάση από τον δρόμον, ήτο φόβος να προφθάσουν οι χωριανοί και την αποσπάσουν από τα χέρια του. Το ασφαλέστερον ήτο να την κλέψη μίαν νύκτα από το σπίτι ν' ανοίξη ή να σπάση την θύραν και να την αρπάση.

Τον πηδηκτόν διεδέχθη ο ήρεμος, κυματώδης και αναπαυτικός «σιγανός», του οποίου ο βραδύς και χαλαρός ρυθμός επιτρέπει εις τους χορευτάς να τραγουδούν και άσματα με ρυθμούς πλατείς και βραδείς. Νεαρά και νόστιμη παντρεμένη, η οποία εκράτει εις τον κάβον, ήρχισεν έν από τα συνηθέστερα τραγούδια του σιγανού:

Μια κόρη συναπόβγανε τον άντρα τση στα ζένα.

Βαστά κερί και φέγγει του, ποτήρι και κερνά τον·

Κι' όσα ποτήρια τον κερνά τόσα λόγια του λέει·

«Μισεύγεις, Κωνσταντίνε μου, κείντα μου παραγγέρνεις ... »

Και έκαστον ημίστιχον επαναλαμβάνετο υπό ολοκλήρου του χορού. Αφού δ' ετραγουδήσαν και άλλα τινά τραγούδια εις συγχρόνους σκοπούς, ο χορός διεκόπη, διά να ξεκουρασθούν οι χορευταί και να εύρη καιρόν ο λυράρης να κουρδίση την λύραν του και να τρίψη με ρητίνην τας χορδάς διά νέον πηδηκτόν.

Κατ' επανάληψιν διάφοροι είχαν καλέση τον Μανώλην να χορεύση αλλ' αυτός δεν εδέχθη, λέγων ότι δεν είχε διάθεσιν. Το βεβαιότερον είνε ότι δεν είχε πεποιθήσιν εις την ορχηστικήν του δεξιότητα. Μολονότι είχε καταβάλη πολλάς προσπαθείας διά να μάθη, είχαν ακόμη τοιαύτην σκαιοότητα και δυσκαμψίαν εις τας κινήσεις, ώστε ελέγετο ότι εχόρευεν «ως να εσάκκιαζεν άχερα». Του εφαινετο δε ότι τα βλέμματα εστρέφοντο σκωπτικά προς τα πόδια του και τούτο έφευεν εις σύγχυσιν τα κάτω του άκρα, ως εάν η ποδαρούκλες είχαν ιδίαν αίσθησιν και φιλοτιμίαν. Αλλ' όταν επαναληφθέντος του πηδηκτού, είδε τον Τερερέν ιστάμενον παρά την εστίαν και απαντώντα εις τα δίστιχα του νέου όστις εχόρευεν εις τον «κάβον», ενόμισεν ότι έπρεπε να χορεύση διά να εξουδετερώση την επίδειξιν του εχθρού δι' άλλης επιδείξεως. Αυτός δεν ήξευρε να τραγουδή, αλλά και ο Τερερές δεν ήξευρε να χορεύη. Μετά τινας λοιπόν στροφάς του

πηδηκτού ανέσυρε την πλατείαν χειρίδα του εις τον ώμον, ως έπραττεν οσάκις εκεντάτο υπό του οίστρου της κουζουλάδας, και έπιασεν εις τον κάβον.

Όλα σχεδόν τα πρόσωπα εφαιδρυνεν η εμφάνισις του εις την κορυφήν του χορού ο δε Αστρονόμος, ευρισκόμενος μεταξύ των θεατών, εφώναζε προς τον τυφλόν λυράρην:

— Τσι δυνατώτερες σου δοξαριές, Αλεξαντρή! Γιατί κατές ποιος ήπιασε στον κάβο;

Το πρόσωπον του τυφλού έγινε ιλαρώτερον, ενώ η κεφαλή του ένευεν ότι εμάντευσεν.

Είχεν ήδη ακούση ένα κτύπον ποδός, όστις ετράνταζε το έδαφος, και μόνον τούτο ήτο αρκετόν διά να εννοήση ότι έσυρε τον χορόν ο Μανώλης.

— Να σε χαρούμε, λιοντάρι του χωριού μας! εφώναζε και αυτός προς τον Μανώλην και το δοξάρι του έγινε ζωηρότερον.

Αλλά και όσοι είχαν την μεγαλειτέραν διάθεσιν να γελάσουν με τον Μανώλην, ηναγκάζοντο ν' αναγνωρίσουν ότι παρουσίαζε το εξωτερικόν σπανίας σωματικής δυνάμεως και ευρωστίας. Και τι θα έγινετο ακόμη! Χωρίς δε την αγροικίαν του θα ηδύνατο να καταλεχθή και μεταξύ των ωραιότερων νέων του χωριού.

— Όρτσες! εφώναζε μετ' ολίγον προς τον λυράρην ο Μανώλης, αρχίσας να ενθουσιάζεται.

Ενώ δε η λύρα έκρουε τας γοργοροτέρας στροφάς του πηδηκτού, ο Μανώλης ανεπήδα εις ύψος μέγα. Και ενώ ήτο μετέωρος, εκτύπα με την παλάμην, οτέ μεν την μίαν, οτέ δε την άλλην του κνήμην. Έπειτα ελύγιζε προς τα όπισω το σώμα ή κάμπτων τα γόνατα και χαμηλώνων μέχρι του εδάφους ανεπήδα έπειτα με θαυμαστήν ελαστικότητα. Και άλλοτε μεν εξέπεμπε στεναγμούς, άλλοτε δε ουρλιαστικάς επιφωνήσεις ενθουσιασμού. Ο δε Αλεξανδρής εφαινένο αγωνιζόμενος να τον κουράση και έπαιζε συνεχώς σχεδόν όρτσες. Ο Μανώλης όμως όχι μόνον δεν εκουράζετο, αλλά και περισσότερον ενθουσιάζετο ήρχισε δε μετ' ολίγον να τονίζη τον ρυθμόν με συριγμούς τόσον οξείς και δυνατούς, ώστε αι γυναίκες έφραζαν ταυτιά των.

Επάνω εις τον ενθουσιασμόν του διέκρινε τον Τερερέν και διερχόμενος του έρριπτε κρύφια βλέμματα, έτοιμος, ως εφαινέτο, να του δώση και λάκτισμα, κατά τον ρυθμόν

του πηδηκτού. Ίσως δε και εξ αιτίας του Τερερέ αποφάσισε, μετά τας άλλας επιδείξεις, να επιδείξει και την φωνήν του. Αλλ' ο αριθμός των διστίχων, τα οποία εγνώριζεν, ήτο πολύ περιορισμένος και ηναγκάζετο να τα επαναλαμβάνη. Ο δε Τερερές, του οποίου η μοχθηρία ήτο τόση, ώστε να υπερνικά και τον φόβον του, επωφελήθη την ευκαιρίαν διά να τον πειράξη. Και ηκούσθη η φωνή του να απευθύνη κατά του Μανώλη σκωπτικόν βέλος:

Τη μαντινάδα δυο βολές δεν πρέπει να τη λής,

Γιατί θαρρούν η κοπελιές πως άλλη δεν κατέεις.

Οι ρώθωνες του Μανώλη διεστάλησαν από πνοήν οργής και το βλέμμα του εστράφη άγριον προς την εστίαν όπου εστέκετο ο εχθρός. Προς στιγμὴν εσκέφθη ν' αφήση τον χορόν και να τον αρπάξη από τον λαιμόν. Αλλ' έπειτα του εφάνη απαραίτητον να δώση μίαν διά στίχου απάντησιν, διά να δείξη ότι δεν ήτο ζώον, ως ήθελε να τον παραστήση ο Τερερές. Κατέβαλε λοιπόν υπερτάτην προσπάθειαν και κατώρθωσε ν' αυτοσχεδιάση μίαν απάντησιν την οποίαν ετόνισε με φοβερόν του ποδός κτύπον:

Βάστα τσι μαντινάδες σου, λέγε τσι σίμα-σίμα,

Να μη σε δέσω πέρα 'κέ να στέκης σαν το χτήμα

Διά να κατασκευάση το δίστιχόν του ο Μανώλης, ηναγκάσθη να κατασκευάση και μίαν νέαν λέξιν, το επίρρημα «σίμα-σίμα». Και έκαμε μίαν αρχήν, η οποία έμελλε να λάβη τας διαστάσεις τας οποίας γνωρίζομεν εις την ποίησιν και την πεζογραφίαν. Γέλωτες υπεδέχθησαν την απάντησιν, διότι ήτο πασίγνωστον το δέσιμον και το κρέμασμα του Τερερέ, όπως ήσαν γνωσταί και αι απειλαί του τελευταίου, αι οποίαι επροκάλεσαν την εκδίκησιν εκείνην. Η εντύπωσις δε την οποίαν έκαμε το δίστιχον ικανοποίησε τον Μανώλην. Η οργή του έπαυσεν, εγέλα δε και αυτός μετά των άλλων. Μόνον όταν διήρχετο χορεύων πλησίον του Τερερέ, εστράφη προς αυτόν και έκαμε κίνημα απειλητικόν, και επιφώνημα, όπως φοβερίζουν τα παιδιά:

— Οού!

Νέους γέλωτας θορυβωδέστερους εκίνησε το παιγνίδι του Μανώλη και το ανατίναγμα του Τερερέ, ο οποίος έγινε πελιδνός.

— Φταίει δα ο φονιάς; εμιθύρισεν ούτος σκύψας προς τον εκεί πλησίον καθήμενον Αστρονόμον.

— Μωρέ, άφης τα λόγια, του είπεν ο Νικολάκης, γιατί αν σ' ακούση και σου χυθή, όλοι δεν θα μπορέσωμε να σε γλυτώσωμ' από τα χέρια του. Αυτός είνε, μωρέ, θεριό·δεν τόνε θωρείς;

Ο Μανώλης ενθαρρυνθείς από την πρώτην επιτυχίαν, κατεγίνετο, ενώ εξηκολούθει να χορεύη, εις νέον αυτοσχεδιάσμα. Και ο ποιητικός αγών θα ετελείωνε, φαίνεται, κατά τρόπον πολύ δυσάρεστον διά τον μάγον, αν μία εμφάνισις δεν έστρεφεν αλλού την προσοχήν του Μανώλη και των άλλων.

«Η πρώτη ελληνική ημέρα της Δωδεκανήσου» του Μιχ. Στασινόπουλου¹¹

(απόσπασμα)

Πέρυσι, ακριβώς τέτοιο μήνα, ο Θεός μου χάρισε την υπέρτατη χαρά να πάω στην όμορφη Ρόδο, μαζί με τον πρώτο έλληνα στρατιωτικό διοικητή, ναύαρχο Περικλή Ιωαννίδη, και να υπηρετήσω ως πολιτικός σύμβουλος, κατά το πρώτο εξάμηνο της ελληνικής διοικήσεως.

Αυτές οι σκηνές του ακράτητου ενθουσιασμού, που σήμερα τις λαμπρύνει η παρουσία των Βασιλέων μας και της Κυβερνήσεως, έγιναν σε μικρογραφία και πέρυσι, τέτοιο καιρό, ακριβώς σχεδόν πριν από ένα χρόνο, όταν η αγγλική υπηρεσία μάς παρέδωσε για πρώτη φορά τη διοίκηση της Δωδεκανήσου.

Στην ίδια πλατεία του Διοικητηρίου της Ρόδου,, όπου εφέτος διαβάστηκε ο νόμος της οριστικής προσαρτήσεως και τα βασιλικά χείλη έφεραν τον χαιρετισμό της Μητέρας

¹¹ Πολιτικός Σύμβουλος της Στρατιωτικής Διοίκησης Δωδεκανήσου. Ραδιοφωνική ομιλία από τον Σταθμό των Αθηνών, στις 8 Μαρτίου 1948 (δημοσίευση στην εφημερίδα *Ροδιακή* στις 13 Απριλίου 1948).

Ελλάδος, πέρυσι τέτοιο καιρό, έγινε μια σκηνή, που όσοι αξιώθηκαν να τη ζήσουν, δε θα τη λησμονήσουν ποτέ.

Το μεσημέρι της 31^{ης} Μαρτίου 1947, μέσα σε μια σεμνή στρατιωτική τελετή, ο Άγγλος ταξίαρχος παρέδωσε στον έλληνα ναύαρχο τη Διοίκηση της Δωδεκανήσου.

Η πλατεία ήταν γεμάτη στρατό αγγλικό και ελληνικό και τα πλήθη των κατοίκων παρακολουθούσαν, με την ψυχή όλη στα ματιά, τη σκηνή της παραδόσεως.

Ακριβώς σ' αυτή την πλατεία υπάρχει το μαρμάρινο βάθρο της σημαίας κι απάνω στο βάθρο αυτό ένα πανύψηλο κοντάρι, ψηλότερο από τα μεγαλύτερα κατάρτια των μεγαλύτερων караβιών. Στο κοντάρι αυτό, που έφτανε αληθινά ως ψηλά στον ουρανό, είχε κυματίσει στα μαύρα χρόνια της σκλαβιάς η τρίχρωμη σημαία του Ιταλού και η σκληρή σημαία του αγκυλωτού στρατού.

Τη στιγμή της παραδόσεως, εκεί ψηλά στην κορυφή του κονταριού η συμπαθής σημαία της θαλασσοκράτειρας συμμάχου μας, που θα μας παρέδιδε την εξουσία των νησιών.

Στις 12 ακριβώς ο Άγγλος ταξίαρχος διάβασε από το μικρόφωνο την προκήρυξή του.

«Εγώ, ο ταξίαρχος Πάρκερ, παραδίδω σήμερα την διοίκηση της στρατιωτικώς κατεχομένης περιοχής Δωδεκανήσου.»

Αμέσως, η στρατιωτική μουσική άρχισε να παίζει τις βαρετές ψαλμοδικές νότες του αγγλικού ύμνου και η υπερήφανη σημαία των Βρετανών, αργά, αργά, επίσημα, άρχισε να κατεβαίνει από το κοντάρι. Όλα αυτά σε βαθειά κατανοητική σιωπή.

Όταν έφτασε η αγγλική σημαία στο βάθρο του κονταριού, ο ναύαρχος Ιωαννίδης διάβασε κι αυτός την προκήρυξή του:

«Εγώ, ο αντιναύαρχος Περικλής Ιωαννίδης, εν ονόματι του Βασιλέως των Ελλήνων, αναλαμβάνω από σήμερα, απάσας τας εξουσίας εις την στρατιωτικώς κατεχομένην περιοχήν της Δωδεκανήσου.»

Τώρα η μουσική άρχισε να παίζει τον ελληνικό ύμνο που έγινε πια παγκόσμιο σύμβολο της ελευθερίας. Κι αμέσως, ενώ ο αξιωματικός επρόσταζε «αίρε» άρχισε να ανεβαίνει στο κοντάρι μπροστά στα άπληστα μάτια του κόσμου, η γαλανόλευκη, η σημαία η ελληνική, που ήταν το όνειρο τόσων γενεών της Δωδεκανήσου.

Αίμα, θλίψεις, δάκρυα, είχε πληρώσει όπως πάντα η ελληνική φυλή, για να εξαγοράσει αυτή την ακριβή ώρα, που έβλεπε την ποθητή γαλανόλευκη ν' ανεβαίνει στο ψηλό κοντάρι του Διοικητηρίου.

Κι ο πόνος της μιας γενεάς, γινόταν ο πόνος της άλλης γενεάς. Και θέλω να τονίσω, πόσο βαθιά νιώθει ο δωδεκανησιακός λαός αυτή την αδιάκοπη συνέχεια των εθνικών αγώνων, και πόσο ενιαία αισθάνεται την προαιώνια προσπάθεια του βασανισμένου ελληνικού Έθνους.

Και θα αναφέρω γι' αυτό κι ένα άλλο γεγονός που μου έκανε βαθειά συνταρακτική εντύπωση.

Η τελετή της ελληνικής σημαίας τελείωσε, η παράταξη διαλύθηκε, τα πλήθη σκόρπισαν σε λίγη ώρα. Πολλοί έμειναν να κοιτούν, ακόμα αχόρταγα, τη σημαία μας να κυματίζει, ποιος ξέρει εκείνη τη μέρα, ως το βράδυ, πόσες φορές να ξαναγύρισαν σ' αυτό το μέρος για να την καμαρώσουν και πάλι.

Το μήνυμα έφτασε στα χωριά, στα νησιά, ως τα πιο μακρινά σημεία της Δωδεκανήσου. Ε, λοιπόν μετά την πρώτη χαρά, μετά τη δοξολογία, μετά το πρώτο ξέσπασμα του ενθουσιασμού τους, τι σκέφτηκαν να κάνουν οι αγνοί αυτοί νησιώτες, οι καθαροί αυτοί Έλληνες της Δωδεκανήσου;

Μαζεύτηκαν όλοι σε κάθε χωριό, σε κάθε νησί, κι ενώ χτυπούσαν χαρμόσυνα οι καμπάνες και τα αγνά νησιωτόπουλα τραγουδούσαν τον εθνικό μας ύμνο, ξεκίνησαν μαζί και πήγαν πού; Στο νεκροταφείο του χωριού, για να πούνε το μεγάλο νέο στους νεκρούς, που αναπαύονταν εκεί από χρόνια.

[...]

Τη στιγμή της υπέρτατης εθνικής χαράς, της επαλήθευσης των προαιώνιων εθνικών ονείρων, η σκέψη των Ελλήνων αυτών στράφηκε προς τους προγόνους που είχαν αγωνιστεί γι' αυτά τα όνειρα, αναγνώρισαν τη συνέχεια της φυλής, τον ενιαίο αγώνα του Έθνους διά μέσου των αιώνων και προς την έννοια της φυλής έστειλαν το χαρούμενο μήνυμα της Λευτεριάς.

Να γιατί ο δωδεκανησιακός λαός είναι βαθύτατα ριζωμένος στην έννοια του Έθνους και να γιατί στάθηκε μέσα σε έξι αιώνες δουλείας ακλόνητος και σταθερός και διατήρησε μια ελληνικότητα καθαρή σαν το κρύσταλλο. Να γιατί εμείς οι άλλοι Έλληνες πρέπει να είμαστε βαθύτατα υπερήφανοι για τους καινούριους ελεύθερους αδελφούς μας.

Νικολάου Ν. – Αγγελής Αντ., *Η Ρόδος του εικοστού αιώνα*, 420-422. Δέντρο, 2009.

Φύλλο ετεροαξιολόγησης

	Δικαιολόγησαν την επιλογή του μέσου που χρησιμοποίησαν;	Χρησιμοποίησαν στοιχεία από τα προηγούμενα κείμενα;	Θα θέλατε να ζήσετε αυτή τη γιορτή;
Ομάδα 1			
Ομάδα 2			
Ομάδα 3			
Ομάδα 4			
Ομάδα 5			